

BESMELENİN ANLAMI

Besmele'nin başındaki b harfi ne anlama gelir, Allah lafzından önce gelen ism ne demektir?

Cevap: "Bismillahirrahmanirrahim" kelimesinin açılımı şöyle olur: B ismu Allah ar-Rahman ar-Rahim.

Arapça'da b harfi cer harfidir. Kendisinden sonraki ismin sonunu esre yapar. İsmu tek başına ismun şeklinde iken b gelince ismi şekline girer. Harflerin kendi başına anlamı yoktur. Ama burada bir edat şeklinde kullanılan B ile beraber anlamını taşır. "ismu Allah ar-Rahman ar-Rahim" sözünün manası: Rahman ve Rahim Allah'ın adı demektir. Ama B harfinin gelmesiyle "Bismillahirrahmanirrahim": Rahmân ve Rahîm Allah'ın adıyla (başlarım, O'nun yardımıyla yaparım) demek olur.

Şimdi besmele'nin manasını öğrenelim:

"Bismillahirrahmanirrahim" (Bism)deki bâ, gizli bir *"ebtediu"* (başlıyorum) veya *"akrau"* (okuyorum) fi'iline bağlıdır. Allâh'tan yardım dileyerek başlıyorum veya okuyorum, yahut Allâh adına okuyorum, demektir.

İsm yükseklik anlamındaki *sümüvv* kökünden gelir. Varlıklara ad olan sözcüğe *ism* denilir.

*"Güvenilir Ruh"*un, Hz. Muhammed'in kalbine düşürdüğü vahiy- olan Kur'ân'ın her sûresi besmele ile başlar. Besmelenin vahiy ile iliş-kisi daha ilk andan belli olur. Vahiy, *"Yaratan Rabbinin adıyla oku"*

şeklinde başlamıştır. Bu bağlamda besmele şu anlamı ifade eder:

Ey Mu-hammed, çok merhametli Allâh'ın adıyla oku. Bu söz senin sözün değil, Rabbinin mesajıdır. Sen bu sözü kendi adına değil, Allâh adına söy-lüyorsun, Allâh adına bu mesajı insanlara duyuruyorsun.

Besmeledeki Rahmân ve Rahîm adlarına gelince: Bunlar, "ra-hime" fi'linden yapılmış, abartı bildiren iki sıfat-isimdir. Rah-met, kalbdeki acıma duygusudur. Bu duygu, sahibini lütuf ve ihsâna sevk eder. Rah-mân'-daki mübâlâğa (abartı), Rahîm'dekinden fazladır. Bundan dolayı Allah'tan başkasına *Rahmân* adı verilmez, fakat *Rahîm* adı verilebilir. Nitekim Hz. Peygamber: (s.a.v.): "*Mü'minlere şefkatli, rahîmdir*"

(Tevbe Sûresi: 128; Ahzâb Sûresi: 43)

şeklinde nitelendirilmiştir.

Rahmân'ın, tam anlamıyla Türkçe karşılığı yoktur. Çok merhamet eden; rahmeti her şeyi kuşatan, iyiliği her şeye yaygın sözleriyle açıklanabilir. *Rahmân*'ın rahmeti, ezeli rahmettir. Bu rahmet, iyiye de, kötüye de; mü'mine de, kâfire de yaygındır. Varlıkların hepsi, zorunlu olarak bu rahmetten yararlanıp varlık sahnesine çıkmışlardır.

Rahîm de çok merhametli demektir. Fakat bu rahmet, varlıkların başlangıcından çok sonuçlarına, yani âhirete ilişkindir. Bundan dolayı Allah, dünyanın *Rahmânı*, âhiretin *Rahîmidir*. Yani O'nun ihsanı, dünyada mü'minlere de kâfirlere de yaygındır. Âhirette ise yalnız mü'minlere mahsustur. (Râgıb el-İsfa-hânî, Müfredât, s. 191-192)

Allah'ın her şeyi yaratması, *Rahmân*lığının rahmetinden ileri gelir. Bu doğal rahmetten uzak kalan hiçbir şey yoktur. Her varlık, *Rahmân*'ın rahmeti içindedir. Ama

Rahîm,

irâde-leriyle çalışanlara, yaratılış amaçlarını, lütfeder. Rahimliğinin rahmeti iledir ki iyiler mükâfât, kötüler cezâ görür. Demek ki *Rahîm* adının içeriğinde Allâh'ın adâ-let ve cezâsı, ödül ve azap vardır. Bunun için "

Rahmân,

bütün mahlûkatı rahmetiyle yaratıp besleyen;

Rahîm,

âhirette mü'-minlere lütfuyla cennet, kâfirlere de adaletiyle azâp edendir" diye nitelendirilmiştir.